

УДК 378.147:811.133.1:355

DOI 10.31865/2077-1827.2(110)2026.361499

**USE OF SONG MATERIAL IN TEACHING FRENCH TO CADETS:
A PEDAGOGICAL APPROACH**

**ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕННОГО МАТЕРІАЛУ У НАВЧАННІ
ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ КУРСАНТІВ: ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ**

Олена Пантелєєва

доцент кафедри іноземних мов

E-mail: panteleevamatlash@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5778-4866

Національна академія

Національної гвардії України, Україна

Olena Panteleeva

Associate Professor, Department of
Foreign Languages

E-mail: panteleevamatlash@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5778-4866

National Academy of National

Guard of Ukraine, Ukraine

ABSTRACT

The article examines the use of song material as a pedagogically justified didactic tool in teaching French to cadets of military educational institutions. The relevance of the study is determined by the need to implement effective educational technologies aimed at developing foreign language communicative competence under conditions of increased psychological stress, limited learning time, and the specific nature of the professional training of future military personnel. The study substantiates the feasibility of using songs as an integrated didactic tool that combines cognitive, emotional, and socio-cultural components of the educational process and aligns with modern principles of competence-based and activity-based approaches to learning.

The paper identifies key pedagogical criteria for selecting song materials, including accessibility, authenticity, thematic relevance, professional orientation, communicative value, and alignment with cadets' language proficiency levels. Effective methodological approaches to organizing learning activities based on songs are analyzed, including listening comprehension, lexical and grammatical analysis, phonetic training exercises, interactive learning formats, and creative tasks aimed at developing productive language skills. Particular attention is paid to songs with military and patriotic themes as a means of enhancing learning motivation, developing professionally significant qualities, and fostering critical thinking in cadets. The study demonstrates that the use of song material contributes to the activation of cognitive processes, intensification of learning, improvement of vocabulary and grammar acquisition, reduction of language barriers, and the creation of a positive emotional learning environment. In addition, the results confirm that the systematic integration of song-based activities into the educational process increases learner engagement and supports the development of autonomous learning strategies. The findings can be applied in foreign language teaching practice in military educational institutions.

Key words: *French language, cadets, songs, methodology, motivation, military education, communication.*

Актуальність теми. У сучасних умовах трансформації військової освіти особливої актуальності набуває проблема формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх військовослужбовців. Сучасна методика навчання іноземних мов орієнтована на активізацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти, розвиток їхньої автономності та залучення до комунікативного середовища (Dörnyei, 2001; Richards, 2006).

Ефективним дидактичним засобом у цьому контексті є пісня, що поєднує мовний, культурний та емоційний компоненти навчання і сприяє формуванню мовленнєвих навичок (Ludke, 2010; Medina, 1990).

Особливої значущості використання пісенного матеріалу набуває у військових закладах освіти, де навчання відбувається в умовах підвищеного навантаження та обмеженого часу. Застосування пісень професійно орієнтованої тематики дозволяє поєднати мовну підготовку з формуванням професійних і ціннісних орієнтацій курсантів.

Таким чином, актуальним є визначення педагогічно обґрунтованих методів використання пісенного матеріалу у навчанні французької мови курсантів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання музики як дидактичного засобу у навчанні іноземних мов активно досліджується у сучасній педагогічній науці, зокрема в контексті формування іншомовної комунікативної компетентності та підвищення мотивації здобувачів освіти.

У вітчизняній педагогічній науці питання використання автентичних матеріалів розглядається у контексті комунікативного та компетентнісного підходів. Так, Бігич О. Б. підкреслює важливість використання автентичних матеріалів для формування мовленнєвих навичок і розвитку міжкультурної компетентності. Пілішек С. та Рудоман О. акцентують увагу на можливостях і обмеженнях використання автентичних матеріалів у ЗВО, підкреслюючи їхню роль у підвищенні мотивації та наближенні навчання до реальних умов професійної комунікації.

Разом з тим у вітчизняних дослідженнях недостатньо уваги приділяється комплексному використанню пісенного матеріалу, що зумовлює необхідність звернення до зарубіжного досвіду. Так, у дослідженнях Karen Ludke встановлено, що використання співу позитивно впливає на формування фонетичних навичок та точність вимови. Susana Medina доводить, що музика сприяє кращому засвоєнню лексики. Juan Fonseca-Mora підкреслює взаємозв'язок між музичними здібностями та вивченням мов. Christine L. Salcedo досліджує вплив пісень на розвиток аудіювання. Kevin R. Paquette та Sue A. Rieg доводять позитивний вплив музики на розвиток мовлення. Jack C. Richards підкреслює значення комунікативного підходу у навчанні мов. Zoltán Dörnyei визначає мотивацію як ключовий фактор успішного навчання.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Метою даного дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка педагогічно доцільної методики використання пісенного матеріалу у навчанні французької

мови курсантів військових закладів освіти з урахуванням специфіки професійної підготовки, а також визначення ефективності її застосування для формування іншомовної комунікативної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Матеріалами дослідження слугували автентичні франкомовні пісні різної тематичної спрямованості, відібрані з урахуванням рівня мовної підготовки курсантів та професійної специфіки їх навчання. Особливу увагу було приділено пісням військово-патріотичної тематики, зокрема композиції *Le Chant des Partisans*, яка використовувалася як основний дидактичний матеріал у процесі навчання.

До матеріалів дослідження також увійшли розроблені автором лексико-граматичні вправи, завдання на розвиток навичок аудіювання, говоріння та письма, методичні рекомендації щодо організації навчальної діяльності курсантів.

У дослідженні застосовано комплекс взаємопов'язаних методів, що забезпечують досягнення поставленої мети.

Теоретичні методи включали: аналіз науково-педагогічної та методичної літератури з проблеми дослідження, узагальнення та систематизацію існуючих підходів, а також моделювання методики використання пісень у навчальному процесі. Емпіричні методи передбачали педагогічне спостереження за навчальною діяльністю курсантів, апробацію розробленої системи вправ та порівняльний аналіз результатів навчання до і після впровадження методики.

Організація дослідження здійснювалася на базі військового навчального закладу в умовах аудиторного навчання. У дослідженні брали участь курсанти з рівнем підготовки А2 відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Обмеження дослідження пов'язані з відносно невеликою вибіркою курсантів та відсутністю довготривалого експериментального спостереження. Крім того, результати можуть залежати від індивідуальних особливостей курсантів, рівня їхньої мотивації та попередньої мовної підготовки. Дослідження проводилося в умовах воєнного стану, що вплинуло на організацію навчального процесу та можливості тривалого експериментального впровадження методики.

Застосування пісенного матеріалу передбачало використання комплексу навчальних завдань різних типів, зокрема вправ на аудіювання (визначення ключових слів і загального змісту), лексико-граматичних вправ (заповнення пропусків, визначення граматичних структур) та творчих завдань. Така система забезпечувала інтегроване формування мовних навичок і відповідала комунікативному підходу до навчання. Запропонована система завдань реалізується у межах поетапної організації навчальної діяльності курсантів, що забезпечує логічну послідовність засвоєння навчального матеріалу.

З метою конкретизації зазначених підходів наведено приклад роботи з піснею *Le Chant des Partisans*. На етапі аудіювання курсантам пропонувалося прослухати пісню та визначити ключові слова, що відображають основний зміст і емоційне забарвлення тексту (наприклад: *alarme, liberté, sang*), що сприяло формуванню первинного розуміння змісту. На етапі роботи з текстом застосовувалися вправи на заповнення пропусків та аналіз граматичних

структур, зокрема дієслів у наказовому способі (*entends, montez, sortez*), що дозволяло поєднати засвоєння лексики з опрацюванням граматичних явищ у контексті. Продуктивний етап передбачав виконання творчих завдань, зокрема складання коротких висловлювань або власного куплету за аналогією до змісту пісні, а також обговорення теми патріотизму та військової служби. Це забезпечувало перехід від рецептивної до продуктивної мовленнєвої діяльності та сприяло розвитку критичного мислення курсантів. Такий підхід забезпечує інтеграцію різних видів мовленнєвої діяльності та підтверджує ефективність використання пісенного матеріалу як комплексного дидактичного засобу.

Для забезпечення достовірності результатів використовувався комплексний підхід до аналізу отриманих даних, що дозволило оцінити ефективність запропонованої методики з урахуванням рівня сформованості мовних навичок і навчальної мотивації курсантів.

У результаті дослідження встановлено, що найбільш значущим ефектом застосування пісенного матеріалу у навчанні французької мови курсантів є підвищення навчальної мотивації. Використання пісень, зокрема військово-патріотичної тематики, забезпечує зв'язок навчального матеріалу з професійною діяльністю курсантів, що підсилює їхню зацікавленість та активність під час занять. На відміну від окремих досліджень (Engh, 2013), у яких мотиваційний ефект розглядається узагальнено, у даному дослідженні доведено визначальну роль професійної релевантності змісту пісень.

Другим за значущістю результатом є покращення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності. Застосування пісенного матеріалу забезпечило інтегроване формування лексичних, граматичних та фонетичних навичок. На відміну від висновків С. Salcedo (2002), яка розглядає пісні переважно як засіб розвитку аудіювання, у даному дослідженні обґрунтовано їхню ефективність як комплексного дидактичного інструменту.

Особливу роль у досягненні зазначених результатів відіграло використання пісень військової тематики, зокрема *Le Chant des Partisans*, а також інших франкомовних композицій, що відображають військову службу, патріотизм та соціальні аспекти життя. Встановлено, що такі пісні не лише підвищують інтерес до навчання, але й сприяють формуванню професійно значущих якостей курсантів. Використання класичних творів, таких як *La Marseillaise*, дозволяє поєднати мовну підготовку з вивченням культурно-історичного контексту, тоді як аналіз пісні *Le Déserteur* сприяє розвитку критичного мислення та обговоренню етичних аспектів військової служби.

Наступним важливим результатом є покращення навичок аудіювання. Курсанти продемонстрували здатність краще сприймати автентичне мовлення, що узгоджується з результатами К. Ludke (2010), однак у даному дослідженні цей ефект посилюється за рахунок систематичного використання пісень у структурі заняття. Крім того, встановлено покращення фонетичних навичок, що підтверджує висновки попередніх досліджень, але розширює їх у контексті професійно орієнтованого навчання.

Аналіз результатів також показав, що використання пісень сприяє більш ефективному засвоєнню лексики. На відміну від дослідження S. Medina (1990), у якому акцент зроблено на короткочасному запам'ятовуванні, у даній роботі

встановлено, що лексика, засвоєна через пісенний матеріал, частіше переходить у активний словниковий запас курсантів.

Таким чином, результати дослідження підтверджують гіпотезу про ефективність системного використання пісенного матеріалу у навчанні французької мови курсантів, зокрема за умови врахування професійної спрямованості навчального змісту.

Наукова новизна полягає у розробці педагогічно обґрунтованої методики використання пісенного матеріалу з урахуванням специфіки військового освітнього середовища. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання розробленої методики у військових закладах освіти. Запропоновані підходи дозволяють інтегрувати пісенний матеріал у структуру заняття через аудіювання, аналіз тексту, дискусійні та творчі завдання, що сприяє комплексному розвитку мовних навичок.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У результаті дослідження досягнуто поставленої мети та сформульовано такі висновки:

1. Встановлено, що пісенний матеріал переважно розглядається як допоміжний засіб навчання, тоді як його потенціал як системного дидактичного інструменту у професійно орієнтованому навчанні залишається недостатньо реалізованим.

2. Визначено педагогічні критерії відбору пісень (відповідність мовному рівню, тематична релевантність, професійна спрямованість, комунікативна цінність), що забезпечують ефективність їх використання.

3. Розроблено систему навчальних завдань і обґрунтовано методику використання пісенного матеріалу з поетапною організацією навчальної діяльності курсантів.

4. Доведено, що систематичне використання пісень, зокрема військово-патріотичної тематики, підвищує навчальну мотивацію, ефективність засвоєння мовного матеріалу та рівень іншомовної комунікативної компетентності.

Перспективи подальших досліджень полягають у кількісному вимірюванні ефективності запропонованої методики, розширенні вибірки учасників та дослідженні впливу різних жанрів музики на формування іншомовної комунікативної компетентності. Доцільним є також розроблення цифрових інструментів для використання пісенного матеріалу в умовах дистанційного навчання.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Бігич, О. Б. (2012). Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. *Іноземні мови*, (2), 19–30. http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2012_2_5

Пілішек, С., & Рудоман, О. (2024). Роль автентичних матеріалів у навчанні іноземної (англійської) мови у ЗВО: можливості та обмеження. *Актуальні питання у сучасній науці*, 9(27), 866–878. DOI: 10.52058/2786-6300-2024-9(27)-866-878

Christine L. Salcedo. (2002). The effects of songs in the foreign language classroom on text recall and involuntary mental rehearsal. *Foreign Language Annals*, 35(4), 409–422. <https://www.researchgate.net/publication/251735473>

Engh, D. (2013). Why use music in English language learning? A survey of the literature. *English Language Teaching*, 6(2), 113–127. DOI: 10.5539/elt.v6n2p113

Jack C. Richards. (2006). *Communicative language teaching today*. Cambridge University Press. <https://www.researchgate.net/publication/242720833>

Juan Fonseca-Mora., Toscano-Fuentes, C., & Wermke, K. (2011). Melodies that help: The relation between language aptitude and musical intelligence. *Anglistik International Journal*, 22(1), 101–118. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10546595>

Karen Ludke. (2010). Songs and singing in foreign language learning. *Language Teaching*, 43(2), 1–13. <http://hdl.handle.net/1842/5500>

Kevin R. Paquette., & Sue A. Rieg. (2008). Using music to support the literacy development of young English language learners. *Early Childhood Education Journal*, 36(3), 227–232. https://www.researchgate.net/publication/226794674_

Susana Medina. (1990). The effect of music on second language vocabulary acquisition. <https://scispace.com/pdf/the-effects-of-music-upon-second-language-vocabulary-531viv1ndp.pdf>

Zoltán Dörnyei. (2001). *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511667343>

REFERENCES

Bihych, O. B. (2012). Metodyka formuvannia inshomovnoi kompetentnosti v audiiuvanni [Methods of developing foreign language listening competence]. *Inozemni movy*, (2), 19–30. http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2012_2_5 [in Ukrainian].

Pilishchek, S., & Rudoman, O. (2024). Rol avtentychnykh materialiv u navchanni inozemnoi (anhliiskoi) movy u ZVO: mozhlyvosti ta obmezhenia [The role of authentic materials in teaching a foreign (English) language in higher education: opportunities and limitations]. *Aktualni pytannia u suchasni nautsi*, 9(27), 866–878. DOI: 10.52058/2786-6300-2024-9(27)-866-878 [in Ukrainian].

Christine L. Salcedo. (2002). The effects of songs in the foreign language classroom on text recall and involuntary mental rehearsal. *Foreign Language Annals*, 35(4), 409–422. https://www.researchgate.net/publication/251735473_ [in English].

Engh, D. (2013). Why use music in English language learning? A survey of the literature. *English Language Teaching*, 6(2), 113–127. DOI: 10.5539/elt.v6n2p113 [in English].

Jack C. Richards. (2006). *Communicative language teaching today*. Cambridge University Press. <https://www.researchgate.net/publication/242720833> [in English].

Juan Fonseca-Mora., Toscano-Fuentes, C., & Wermke, K. (2011). Melodies that help: The relation between language aptitude and musical intelligence. *Anglistik International Journal*, 22(1), 101–118. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10546595> [in English].

Karen Ludke. (2010). Songs and singing in foreign language learning. *Language Teaching*, 43(2), 1–13. <http://hdl.handle.net/1842/5500> [in English].

Kevin R. Paquette., & Sue A. Rieg. (2008). Using music to support the literacy development of young English language learners. *Early Childhood Education Journal*, 36(3), 227–232. https://www.researchgate.net/publication/226794674_ [in English].

Susana Medina. (1990). The effect of music on second language vocabulary acquisition. <https://scispace.com/pdf/the-effects-of-music-upon-second-language->

vocabulary-531viv1ndp.pdf [in English].

Zoltán Dörnyei. (2001). *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511667343> [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті досліджується використання пісенного матеріалу як педагогічно доцільного дидактичного засобу у процесі навчання французької мови курсантів військових закладів освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю впровадження ефективних педагогічних технологій, спрямованих на формування іншомовної комунікативної компетентності в умовах підвищеного психоемоційного навантаження, обмеженого часу навчання та специфіки професійної підготовки майбутніх військовослужбовців. У дослідженні обґрунтовано доцільність використання пісень як інтегрованого дидактичного засобу, що поєднує когнітивний, емоційний і соціокультурний компоненти освітнього процесу та відповідає сучасним принципам компетентнісного й діяльнісного підходів до навчання. Визначено основні педагогічні критерії відбору пісенного матеріалу, серед яких доступність, автентичність, тематична релевантність, професійна спрямованість, комунікативна цінність і відповідність рівню мовної підготовки курсантів. Проаналізовано ефективні методичні підходи до організації навчальної діяльності на основі пісень, зокрема аудіювання, лексико-граматичний аналіз, вправи на розвиток фонетичних навичок, інтерактивні форми роботи та творчі завдання, спрямовані на розвиток продуктивних мовленнєвих умінь. Особливу увагу приділено пісням військово-патріотичної тематики як засобу підвищення навчальної мотивації, формування професійно значущих якостей і розвитку критичного мислення курсантів. Доведено, що використання пісенного матеріалу сприяє активізації пізнавальних процесів, інтенсифікації навчання, покращенню засвоєння лексики та граматики, зниженню мовного бар'єру та створенню позитивного емоційного середовища. Крім того, результати підтверджують, що системне впровадження пісенних завдань у навчальний процес підвищує рівень залученості курсантів і сприяє розвитку автономних стратегій навчання. Отримані результати можуть бути використані у практиці викладання іноземних мов у військових навчальних закладах та системі професійної підготовки військовослужбовців.

Ключові слова: французька мова, курсанти, пісенний матеріал, методика навчання, мотивація, військова освіта, комунікативна компетентність.

Дата надходження статті до видання: 23.04.2026 р.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.05.2026 р.

Дата публікації: 29.05.2026 р.